

Právní rámec ochrany kulturního dědictví 3

Obnova kulturních památek, přemístění kulturních památek, kulturní
památky a zahraničí

Péče o kulturní památku

Vzpomínáte si, jak se objekt /nemovitost stanou kulturní památkou?
Jaké jsou povinnosti vlastníka v průběhu procesu prohlášení za kulturní památku?

Jaké jsou povinnosti vlastníka kulturní památky?

Jsou mu tyto povinnosti nějak kompenzovány?

Jaké jsou povinnosti státu vůči vlastníkům kulturní památky?

Které orgány státu vystupují v ochraně kulturních památek

Co se stane, když se vlastník o kulturní památku řádně nestará?

Obnova kulturních památek (§ 14)

Vlastník kulturní památky je **povinen na vlastní náklad:**

- pečovat o její **zachování**,
- **udržovat ji v dobrém stavu**
- chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením.
- užívat ji pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu.

• **Obnova kulturní památky** definovaná zákonem:

a) údržbu kulturní památky (= odstranění nežádoucích změn památky)

b) opravu kulturní památky (= odstranění následků poškození věci)

c) rekonstrukci kulturní památky,

d) restaurování kulturní památky

e) jinou úpravu kulturní památky

f) zásah do prostředí kulturní památky

- **Údržba**: odstranění nežádoucích změn kulturní památky, které nastaly v důsledku jejího užívání (nový nátěr fasády domu).
- **Oprava**: odstranění následků poškození kulturní památky nebo účinků jejího opotřebení (například doplnění části střešní krytiny stržené větrnou smrští).
- **Rekonstrukce**:
  - A) takové konstrukční a technologické zásahy do kulturní památky, které přinášejí změnu jejích technických parametrů nebo změnu její funkce či jejího účelu (například adaptace tovární budovy na výstavní prostor nebo na restauraci)
  - B) návrat k historicky doloženému nebo předpokládanému stavu kulturní památky, a to na základě odborně podložených předpokladů (například zhotovení nového krovu po požáru).

- **Restaurování:** souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu – díla výtvarných umění nebo uměleckořemeslné práce (například obnova obrazu nebo sochy).
- **Jiná úprava:** NE jakákoli úprava kulturní památky, nýbrž pouze modernizace budovy při nezměněné funkci, dále nástavba a přístavba budovy „Modernizace budovy při nezměněné funkci“ je taková úprava kulturní památky, při které se její části nahrazují modernějšími částmi, zvyšuje se její vybavenost nebo se rozšiřuje její využitelnost, a to aniž se mění její funkce (například zavedení ústředního topení namísto lokálního vytápění kamny, adaptace půdy činžovního domu pro obytné účely a podobně). „Nástavbou“ je zásah, kterým se stavba – kulturní památka zvyšuje; „přístavbou“ se stavba – kulturní památka půdorysně rozšiřuje, přičemž přístavovaná část je provozně propojena se stavbou stávající.

- Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí, je povinen si **předem** vyžádat **závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, závazné stanovisko krajského úřadu.**
- Podkladem pro závazné stanovisko k obnově kulturní památky je **písemné vyjádření Národního památkového ústavu.** Jeho územní odborná pracoviště poskytují vlastníkově kulturní památky bezplatnou odbornou pomoc.
- Při nesouhlasu vlastníka kulturní památky se závazným stanoviskem, které od orgánu státní památkové péče obdržel, může se proti němu bránit.

A) závazné stanovisko vydáno **ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad** (například restaurování sochy – movité kulturní památky), má podobu samostatného rozhodnutí, možné **odvolání.**

X

B) závazné stanovisko vydáno **ve věci, o níž je příslušný rozhodovat stavební úřad** (především jde o práce na nemovité kulturní památce, které podle stavebního zákona vyžadují stavební povolení nebo alespoň ohlášení), má závazné stanovisko orgánu státní památkové péče podobu podle § 149 správního řádu a obrana proti němu je poněkud složitější – **nelze se proti němu samostatně odvolat a jeho věcným závěrům se lze bránit až v řízení před stavebním úřadem.**

Jde-li o rozsáhlejší obnovu kulturní památky (například o komplexní rekonstrukci stavby), lze vlastníkovvi doporučit, aby nejprve zpracoval nebo si nechal zpracovat záměr obnovy a k němu si vyžádal závazné stanovisko. Až tehdy, shledá-li orgán státní památkové péče záměr obnovy jako přípustný (s tím, že zamýšlené práce lze dále připravovat, případně za určitých podmínek), může vlastník kulturní památky přikročit ke zpracování projektové dokumentace v rozsahu odsouhlaseném správním orgánem. K vlastní realizaci obnovy přikročí až v okamžiku, kdy na základě své žádosti obdrží další závazné stanovisko orgánu státní památkové péče. Takovým postupem získává vlastník kulturní památky jistotu, že prostředky vynaložené na zpracování projektové dokumentace obnovy kulturní památky v rozsahu požadavků stavebněprávních předpisů nebudou vynaloženy marně – což by se mohlo stát, kdyby vlastník kulturní památky požádal rovnou o závazné stanovisko ke zpracované projektové dokumentaci a ta by byla posouzena z hlediska zájmů státní památkové péče příslušným správním orgánem jako nepřípustná.

- Vlastník i projektant mají podle § 14 odst. 7 zákona o státní památkové péči **právo na projednání** dokumentace obnovy kulturní památky v procesu jejího zpracovávání s Národním památkovým ústavem.
- Jestliže má být prováděna **stavební činnost na území s archeologickými nálezy**, je stavebník povinen svůj záměr předem oznámit Archeologickému ústavu AV ČR a je povinen **umožnit provedení záchranného archeologického výzkumu**. Záchranný archeologický výzkum je prováděn na základě smlouvy uzavírané s tou organizací oprávněnou k provádění archeologických výzkumů, která bude tento výzkum provádět. Pokud se smlouvu nepodaří uzavřít, rozhodne o podmínkách provedení záchranného archeologického výzkumu krajský úřad.
- Pokud je při provádění jakékoliv stavby učiněn archeologický nález, je stavebník povinen jej oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a stavebnímu úřadu (§ 176 stavebního zákona), práce v místě nálezu přerušit a provést, pokud je toho třeba, taková opatření, aby nález nebyl poškozen nebo zničen.

Postup při obnově nemovité (národní) kulturní památky, který podléhá stavebnímu zákonu

1) **Žádost na orgán památkové péče** (obecní úřad obce s rozšířenou působností / krajský úřad): vlastník / SJM – oba manželé nebo jeden se souhlasem druhého / 2/3 souhlas spoluvlastníků / SVJ – většina)

- **Obsah žádosti:**

- Název a umístění kulturní památky/národní kulturní památky včetně rejstříkového čísla Ústředního seznamu kulturních památek ČR
- Popis současného stavu kulturní památky/národní kulturní památky s uvedením závad.
- Předpokládaný rozsah obnovy.
- Investor obnovy.
- Předpokládané celkové náklady a termín provedení obnovy.
- Předpokládaný přínos obnovy pro další využití kulturní památky/národní kulturní památky.
- Projektová dokumentace zpracovaná podle stavebněprávních předpisů

2) Písemné vyjádření NPÚ

3) Závazné stanovisko orgánu státní památkové péče: zamýšlené práce jsou přípustné x nepřípustné

4) Žádost dle stavebního zákona – o územní rozhodnutí / stavební povolení / ohlášení

5) stavební úřad je ve věci vázán závazným stanoviskem dotčeného orgánu – v případě negativního stanoviska možné odvolání podané u stavebního úřadu, který vydal rozhodnutí – k nadřízenému orgánu (KÚ nebo Ministerstvo kultury)

6) Provedení obnovy

POZOR – SANKCE!!!

- Za provedení **obnovy kulturní památky** bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše **2 000 000 Kč.**
- Za provedení **obnovy národní kulturní památky** bez závazného stanoviska krajského úřadu nebo za nedodržení podmínek určených v tomto závazném stanovisku je možné uložit fyzické, podnikající fyzické nebo právnické osobě pokutu až do výše **4 000 000 Kč.**

Postup při obnově movité (národní) kulturní památky, nebo nemovité (národní) kulturní památky, který nepodléhá stavebnímu zákonu

1) Žádost na orgán památkové péče (obecní úřad obce s rozšířenou působností / krajský úřad): vlastník / SJM – oba manželé nebo jeden se souhlasem druhého / 2/3 souhlas spoluvlastníků / SVJ – většina)

2) Písemné vyjádření NPÚ

3) Závazné stanovisko orgánu státní památkové péče: zamýšlené práce jsou přípustné x nepřípustné: v případě nesouhlasu **odvolání**

4) Provedení obnovy

PŘEMISŤOVÁNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY

1) Trvalé přemístění movité kulturní památky z veřejně přístupného místa

Nutný předchozí (nikoli až po přemístění) souhlas – žádost podána na krajský úřad dle bydliště či sídla žadatele (vlastníka/toho, kdo prokáže právní zájem) + souhlas jen pro **trvalé** přemístění

Náležitosti žádosti: identifikace žadatele, KP, identifikace místa, kde se nachází i kam má být přemístěna (dle údajů v KN), výčet všech známých účastníků řízení, doklad o vlastnictví, fotodokumentace,

Krajský úřad vždy vyrozumí odbornou organizaci státní památkové péče

Nesplnění podmínek – pokuta 4 000 000 Kč

2) Přemístění nemovité kulturní památky

Nutný předchozí souhlas pro každé přemístění, souhlas lze vydat jen v případě, že zachování památky na stávajícím místě je nemožné

VÝVOZ KULTURNÍCH PAMÁTEK A PŘEDMĚTŮ KULTURNÍ HODNOTY DO ZAHRANIČÍ

Kulturní památku lze vyvézt do zahraničí – pro účely výstavy, zápůjčky nebo pro jiné účely, například restaurování – jen s **předchozím souhlasem Ministerstva kultury**. Kulturní památku lze vyvézt pouze na dobu **dočasnou**, nikoli tedy trvale.

Ve vztahu k zahraničí upravují právní předpisy také nakládání s předměty, které tvoří kulturní dědictví, ale nejsou kulturními památkami -právní předpisy upravují režim vývozu tzv. **předmětů kulturní hodnoty** (podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů) do zahraničí.

zákon č. 71/1994 Sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty

- Předměty kulturní hodnoty podle tohoto zákona jsou přírodniny nebo lidské výtvořiny nebo jejich soubory, které jsou významné pro historii, literaturu, umění, vědu nebo techniku, které jsou uvedeny v příloze 1 k tomuto zákonu (typ + stáří).
- Tento zákon se nevztahuje na prodej a vývoz kulturních památek a národních kulturních památek, evidovaných sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů, které jsou jejich součástí, archiválií, originálů uměleckých děl žijících autorů, a na předměty dovezené do České republiky, které byly propuštěny do celního režimu dočasného použití.
- Předměty kulturní hodnoty lze vyvézt z území České republiky, pouze jsou-li doloženy osvědčením k vývozu na dobu určitou nebo osvědčením k trvalému vývozu. Osvědčení nemůže být nahrazeno posudkem znalce. Osvědčení vydávají na základě žádosti podané vlastníkem předmětu kulturní hodnoty, muzea, galerie, knihovny a pracoviště Národního památkového ústavu, popřípadě Ministerstvo kultury. Osvědčení k vývozu na dobu určitou se vydá, pokud se nejedná o kulturní památku nebo národní kulturní památku.
- Předměty kulturní hodnoty z oboru archeologie a předměty kulturní hodnoty sakrální a kultovní povahy nabízené k prodeji musí být opatřeny osvědčením k trvalému vývozu. Osvědčení vydáno za poplatek 500 Kč.

- Mají-li být kulturní památka nebo předmět kulturní hodnoty vyvezeny z celního území Evropských společenství, je k tomu třeba **povolení**, které podle § 3 a § 4 zákona č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství vydává Ministerstvo kultury.
- K vývozu kulturní památky (i národní kulturní památky) **mimo celní území Evropských společenství** je tedy třeba **dvou aktů**: předchozího souhlasu podle § 20 zákona o státní památkové péči a povolení podle § 3 a § 4 zákona č. 214/2002 Sb. Oba tyto akty vydává **Ministerstvo kultury**: souhlas vydává odbor památkové péče Ministerstva kultury, povolení vydává samostatné oddělení ochrany kulturních statků Ministerstva kultury.

Věc vykazující znaky kulturní památky, která byla na území České republiky **zapůjčena cizím státem**, jenž prohlásil, že tato věc je v jeho vlastnictví, nepodléhá provedení jakéhokoliv výkonu rozhodnutí ani exekuci a předběžným opatřením nelze uložit s takovou věcí nenakládat; nelze ani přijmout jakékoli rozhodnutí nebo opatření, které by bránilo vrácení takové věci tomuto cizímu státu